

Vlaams
Parlement

ingediend op **420** (2014-2015) – Nr. 1
3 juli 2015 (2014-2015)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Rob Beenders en Jelle Engelbosch

over het onverdoofd slachten en het Offerfeest

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts.

Vaste leden:

de heren Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
de heer Rob Beenders, mevrouw Ingrid Lieten;
de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

Plaatsvervangers:

de heer Jelle Engelbosch, mevrouw Sofie Joosen, de heren Jos Lantmeeters, Jan Peumans, de dames Grete Remen, Sabine Vermeulen;
mevrouw Sonja Claes, de heren Jos De Meyer, Bart Dochy, mevrouw Katrien Partyka;
de heren Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
mevrouw Els Robeyns, de heer Bruno Tobback;
de heer Johan Danen.

Toegevoegde leden:

de heer Stefaan Sintobin.

INHOUD

I.	Toelichting door de minister	4
II.	Tussenkomsten van de leden en discussie	5
1.	Tussenkomsten van de leden.....	5
1.1.	Tussenkomst van Hermes Sanctorum-Vandevoorde	5
1.2.	Tussenkomst van Gwenny De Vroe	6
1.3.	Tussenkomst van Jelle Engelbosch	7
1.4.	Tussenkomst van Ingrid Lieten	7
1.5.	Tussenkomst van Chris Janssens	9
1.6.	Tussenkomst van Sonja Claes	10
1.7.	Tussenkomst van Lydia Peeters	11
1.8.	Tussenkomst van Tinne Rombouts	12
2.	Antwoorden van de minister	12
3.	Discussie	14
	Gebruikte afkortingen	19

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn hield op 17 juni 2015 een gedachtewisseling over het onverdoofd slachten en het Offerfeest met Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn.

I. Toelichting door de minister

Minister *Ben Weyts* licht de stand van zaken toe. De Europese verordening inzake de bescherming van dieren tijdens het doden lijkt hem zeer duidelijk. Interne en externe adviezen bevestigen de regel, met name verdoofd slachten. Onverdoofd slachten is de uitzondering en kan alleen als het gebeurt op basis van religieuze beweegredenen en in het slachthuis. De praktijk die de federale overheid toepaste toen dat nog een federale bevoegdheid was, strookt niet met de verordening. In september 2014 waren het de mensen die naar de Vlaamse administratie overkwamen van de FOD die het dierenwelzijn behartigde, die zelf de minister attent hebben gemaakt op het feit dat de tijdelijke slachtvloeren eigenlijk niet wettelijk konden worden toegestaan, wegens strijdig met de verordening.

Nog in september 2014, een maand voor het Offerfeest, heeft de minister aan de dierenrechtenorganisatie GAIA aangegeven dat het niet verstandig zou zijn juridisch protest aan te tekenen tegen het gebruik van de slachtvloeren. De minister wenste geen tumult te veroorzaken en stelde daarom de voorwaarde dat vanaf het volgende Offerfeest de verordening onverwijld zou worden toegepast. Dat impliceert een verbod op het onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren.

Sinds zijn aankondiging vonden diverse debatten plaats. Het lijkt de minister dan ook bizar dat sommigen de aanpassing blijkbaar niet hadden zien aankomen. Mocht GAIA of een andere dierenrechtenorganisatie werkelijk juridisch protest aantekenen tegen de praktijk van het onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren, dan zijn juristen het erover eens dat ze die zaak gemakkelijk winnen. Dat zou de facto tot chaos leiden, stelt de minister. Om dat te vermijden, voerde hij gesprekken achter de schermen met een aantal betrokken partijen, waaronder vertegenwoordigers van het Executief van de Moslims van België (EMB) en daaraan verbonden Raad van Theologen, met leden van het ketenoverleg, boerenorganisaties, warenhuisorganisaties enzovoort. Ook met VVSG, de landbouwsector en de slachthuissector is overlegd. Met de joodse gemeenschap heeft de minister niet gepraat omdat het concreet ging over de organisatie van het Offerfeest. De regelgeving, met name de Europese verordening, geldt evenwel voor iedereen, laat de minister nog horen.

Uit diverse hoek kwam nogmaals de vraag om uitstel van toepassing van de verordening. De minister heeft geprobeerd een middenweg te vinden, waarbij enerzijds wel een vorm van uitstel kon gelden, maar anderzijds geen nieuw juridisch feit gecreëerd zou worden. Hij wilde zoeken naar consensus, maar vond die niet. Als bevoegd en verantwoordelijk bestuurder is de minister er derhalve dan ook toe gehouden de regelgeving te respecteren. Dat heeft hij ook duidelijk gemaakt.

Herhaaldelijk werd hem gevraagd naar alternatieven. De minister beschouwt het niet als zijn taak om religieuze bepalingen te interpreteren. Hij moet de regelgeving handhaven en doen naleven. Minister Weyts stelt dat de mogelijkheden nochtans gekend zijn. Verdoofd slachten, zoals ook in het buitenland gebeurt, in Nieuw-Zeeland en Ierland bijvoorbeeld. Daar wordt gewerkt met een soort van elektronarcose die als halal geaccepteerd wordt. De minister verwijst naar het feit dat de ervaring leert, zoals ook de directeur van het VMC (vleesbedrijf dat zich bekommert om de slachtverwerking in het slachthuis van

Genk) stelde, dat heel wat moslims er geen aanstoot aan nemen dat er onder verdoving geslacht wordt en dat alles afhangt van interpretatie. De minister herhaalt dat er alternatieven zijn met het verdoofd slachten, het geven van giften, het spreiden van het Offerfeest over drie dagen, wat men zou doen, ook in Wallonië het vooraf bestellen van vlees.

Sommige gemeenten zouden overwegen alsnog een slachtvloer voor onverdoofd slachten in te richten. Men wil zo een erkend slachthuis oprichten. De erkenning is een federale bevoegdheid, waarover het FAVV gaat. Minister Weyts wijst wel op de complexiteit van de desbetreffende regelgeving en het feit dat de voorwaarden voor erkenning ongeveer dertig bladzijden beslaan.

Om een correct verloop van het Offerfeest te garanderen zal de politie voor toezicht moeten instaan. Daarbij zal speciale aandacht uitgaan naar het vervoer van schapen en illegale thuisvlachten. De dienst Inspectie Dierenwelzijn is paraat om daarin de politie te ondersteunen.

De provinciegouverneurs, gemeenten en politiezones zijn aangeschreven om hen op de hoogte te stellen van de beslissing van de minister en hen alvast een aantal praktische richtlijnen aan te reiken. Tegelijk krijgen ze een gedetailleerde handleiding om de organisatie van het Offerfeest in goede banen te leiden.

Essentie vindt de minister dat voor hem het slachten van dieren zonder voorafgaande verdoving een kwestie van dierenwelzijn is, van dieren die nodeloos en nutteloos afzien, en niet een kwestie van vrijheid van godsdienstbeleving binnen de contouren van de wet. Religieuze bepalingen kunnen de wet niet overstijgen. De minister heeft maximaal overleg gepleegd ter zake. Hij doet wat moet bij ontstentenis van een consensus over alternatieven.

II. Tussenkomsten van de leden en discussie

1. Tussenkomsten van de leden

1.1. Tussenkomst van Hermes Sanctorum-Vandevoorde

Hermes Sanctorum-Vandevoorde vindt dat de beslissing van de Vlaamse Regering omhuld is met droefheid. Ze biedt geen totaaloplossing voor het onverdoofd slachten. Dierenwelzijn is volgens het lid enkel gebaat bij het bannen van onverdoofd slachten op een realistische termijn. De beslissing behelst evenwel een verbod op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren, en is zodoende beperkt. Ze is bovendien ook laat genomen, die beslissing, ondanks dat de minister ze al veel eerder had aangekondigd, oppert het lid. In de periode tussen dat ogenblik en het opnemen in de beleidsnota en de eigenlijke beslissing is er heel wat discussie gevoerd. Er is allicht op gerekend dat het voor 2015 wel in orde zou komen om dan later te bekijken wat de volgende stap zou zijn.

De polarisatie lijkt het lid ook groter dan ooit. Vertegenwoordigers van de religieuze gemeenschappen en lokale besturen beweren dat ze onvoldoende betrokken zijn. Waarom blijven ze dat volhouden? De heer Sanctorum-Vandevoorde wil de verantwoordelijkheid niet alleen bij de minister leggen, maar heeft wel de indruk dat heel wat politieke partijen mensen hebben opgefokt in het dossier, omwille van electoraal gewin. Het thema ligt immers gevoelig, bijvoorbeeld in Limburg. Dat betreurt het lid. Is voor de minister het dossier voor de lopende legislatuur nu afgehandeld of is hij van plan alsnog een initiatief te nemen? Indien niet, stelt het lid voor om ook in het Vlaams Parlement het debat ten gronde te voeren.

1.2. Tussenkomsst van Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe stelt verbaasd gereageerd te hebben op 29 mei 2015, toen de minister abrupt en onverwacht de beslissing nam om onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren te verbieden. De minister verbiedt rituele slachtingen niet, maar laat de Europese regelgeving toepassen. Dat hij het dierenwelzijn behartigt, begrijpt ook het lid. Tegelijk was er na alle debatten en gesprekken hoop op een meer pragmatische en verzoenende aanpak, gestoeld op diepgaand overleg met alle geloofsgemeenschappen, lokale besturen en stakeholders. Dat had volgens haar kunnen leiden tot minder contestatie, tot een consensus en verzoening.

Diverse lokale besturen met grote moslingemeenschappen geven nu al aan dat ze met onoverkomelijke praktische problemen geconfronteerd worden, ondanks het feit dat de minister zegt dat al het mogelijke is gedaan. Er resten drie maanden voor het Offerfeest. Hoe denkt de minister het capaciteitsprobleem op te lossen? Van de 35.973 schapen die tijdens het Offerfeest zijn geslacht, werden er 26.929 – driekwart – op tijdelijke slachtvloeren geslacht. Vlaanderen zou slechts een vijftal slachthuizen tellen die erkend zijn om ook schapen te slachten. De maximale rituele slachtcapaciteit zou bovendien wettelijk begrensd zijn tot ongeveer 1500 schapen per dag. De tijdelijke slachtvloeren moesten illegale thuislachten voorkomen. Het lid vreest dat de niet-verzoenende aanpak die praktijken terugbrengt.

Is het niet mogelijk om mobiele slachterijen in te zetten? Dat zou kunnen, vernam het lid. Er zijn firma's die ze kunnen leveren. Ze wachten op de erkenning van het FAVV. Het zou voor betrokken lokale besturen een oplossing kunnen bieden. Kent de minister die optie waarmee GAIA een aantal jaren geleden ook in de kranten verscheen als een aanvaardbare oplossing? Weet de minister dat de erkenningsaanvraag is ingediend en hoe staat hij er tegenover? Waarom heeft hij daar niet op gewacht vooraleer een beslissing te nemen?

Mevrouw De Vroe wijst erop dat de beslissing ook Facebookgroepen heeft doen ontstaan die polariserend werken en oproepen om mensen alvast te verklikken. De vrees voor illegale praktijken leeft. Het lid wil benadrukken dat het om een beslissing van minister Weyts gaat en niet van de Vlaamse Regering.

Waarom koos de minister voor de abrupte beslissing tot invoering van het verbod op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren, in plaats van te wachten op verregaande resultaten van overleg met alle stakeholders? Wat is de slachtcapaciteit voor schapen van de erkende slachthuizen in Vlaanderen? Hoe verhoudt die zich tot de vermoedelijke slachtnood bij het Offerfeest? Heeft de minister gecheckt of de erkende slachthuizen bereid en in staat zijn om de nodige investeringen te doen om de slachtcapaciteit voor schapen te verhogen? Welke rol ziet de minister voor mobiele slachtinrichtingen? Is hij van plan snel overleg te plegen met federaal minister Willy Borsus opdat er vergunningen kunnen worden afgeleverd en opdat de lokale besturen uit de nood geholpen worden? Kan de minister zich sterk maken dat in een sluitende oplossing wordt voorzien voor het dreigende capaciteitsprobleem? Volgt er nog overleg met VVSG, dat zich ook onvoldoende aangesproken voelt? Is de minister bereid alsnog in een overgangsfase te voorzien voor lokale besturen die geen sluitende oplossing kunnen realiseren in de korte overgangsperiode tot het Offerfeest? Hoe staat de minister tegenover initiatieven zoals de onverdraagzame Facebookpagina's die mensen ertoe aanzetten illegale slachtingen te verklikken? Zal de minister nieuwe initiatieven nemen om in overleg te treden met de geloofsgemeenschappen om zo te komen tot een gedragen, constructieve oplossing die dan vanaf 2016 ten volle kan ingaan?

Er is verwezen naar een brief die is verstuurd aan gemeenten, gouverneurs en korpschefs met onder meer een lijst van slachthuizen waar het onverdoofd slachten kan gebeuren. Intussen zouden er twijfels rijzen bij die lijst, zowel in Limburg als Oost-Vlaanderen. Bepaalde slachthuizen zouden geen vergunning hebben voor schapen.

1.3. Tussenkost van Jelle Engelbosch

Jelle Engelbosch is verbaasd over de reactie van mevrouw De Vroe, iemand die hij kent als zeer begaan met dierenwelzijn. Het lid wil absoluut beklemtonen dat de minister bij zijn aantreden meteen al aangaf dat het onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren niet langer zou kunnen. Dat lokale mandatarissen bevolkingsgroepen wensten te sussen met het vooruitzicht dat alles wel in orde zou komen, kan bezwaarlijk de minister ten laste worden gelegd. Dat noemt het lid uitsluitend de verantwoordelijkheid van die mandatarissen. Hij herhaalt dat de minister met alle betrokken partijen overleg heeft gepleegd om mogelijk tot een overgangperiode te komen. Er is een opsomming gegeven van alle doelgroepen die bij die gesprekken betrokken werden. De minister moest vaststellen dat bepaalde partijen, ook politieke, geen druppel water bij de wijn wilden doen. Dan rest hem alleen nog de mogelijkheid om de EU-verordening zonder meer om te zetten in eigen regelgeving en concrete actie.

Er was geen keuze. Het lid vindt het bijzonder jammer en verontrustend hoe lokale politici recent in de media uitgevaren zijn en bijna opriepen tot het negeren van wetgeving. Er heerste volgens hem een sfeer van chantage die stelde dat, als de minister de beslissing zou doorzetten, hij verantwoordelijk zou zijn voor illegale praktijken zoals thuis slachten wegens gebrek aan alternatief.

De heer Engelbosch meent dat de essentie uit het oog wordt verloren, met name dierenwelzijn. Dat kan niet ondergeschikt worden gemaakt aan geloofsovertuiging. Hij hoopte op een serener debat en vindt het kras dat mevrouw de Vroe plots durft te stellen dat de beslissing waar het om gaat niet zou uitgaan van de meerderheid, van de Vlaamse Regering, maar alleen voor rekening van minister Weyts is. Hij ziet een beweging waarbij dierenwelzijn dus ook ondergeschikt wordt gemaakt aan electoraal gewin en vraagt zich dan af hoe de partijen die zich daaraan schuldig maken, nog ooit een thema rond dierenwelzijn ernstig op de agenda kunnen zetten.

1.4. Tussenkost van Ingrid Lieten

Ingrid Lieten sust en is ervan overtuigd dat alle leden zich even sterk willen inzetten voor dierenwelzijn. De minister stelt dat hij de wet moet naleven. Dat is in de eerste plaats de Grondwet die de vrijheid van geloofsovertuiging voorschrijft. De Europese wetgeving laat volgens het lid uitdrukkelijk onverdoofd slachten toe als het gebeurt in een slachthuis of een mobiele slachtinrichting. Vervolgens moeten ook de wetten van zijn voorgangers gerespecteerd worden, stelt het lid. Volgens haar doet de minister alsof hij de problemen moet verhelpen, nu de bevoegdheid van het federale niveau is overgekomen. Minister Bourgeois liet in juli 2013 vanuit de voorgaande Vlaamse Regering een gedetailleerde handleiding uitbrengen die met goedkeuring van die regering haarfijn uitlegde hoe burgemeesters tijdelijke slachtvloeren correct konden inrichten. De minister verschuilt zich achter wetgeving om iets te doen wat hij gewoon zelf wil, oordeelt mevrouw Lieten.

In september 2014 maakte hij voor het eerst gewag van het feit en kondigde aan dat hij in maart met een voorstel zou komen. Iedereen heeft dat geduldig afgewacht, maar tevergeefs, stelt het lid. Sp.a heeft het debat uiteindelijk aangetrokken, samen met ander fracties, omdat men kon voorspellen wat er zou

gebeuren. Toen al is er gewaarschuwd voor chaos en, aangeraden grondig overleg te plegen.

Verder overleg blijft nodig, met het oog op dat dierenwelzijn, oppert mevrouw Lieten. Ze herinnert zich uit haar rechtenstudie dat men geen wetten kan maken die tegen de wil van de bevolking indruisen en geen draagvlak hebben. Dat ziet ze nu gebeuren, met een omzendbrief die half mei vooropstelt dat in september geen tijdelijke slachtvloeren meer mogen worden gebruikt.

Mevrouw Lieten wijst erop dat het onverdoofd slachten door zal gaan, en dat Europa dat op zichzelf ook toestaat. De vraag luidt nog enkel waar het zal gebeuren, een geografisch gegeven. Op tijdelijke slachtvloeren mag het niet langer, maar die werden georganiseerd door officiële instanties, de gemeentebesturen, en boden garanties voor een minimaal dierenleed, hygiënische omstandigheden, veiligheid en dat volgens de handleiding van minister Bourgeois. Het slachten mag wel nog onverdoofd in slachthuizen. Die beschikken evenwel niet over voldoende capaciteit voor het vooropgestelde aantal schapen. Het lid vermoedt dan ook sterk dat het onverdoofd slachten weerom thuis zal doorgaan. Ze heeft vragen bij de vooruitgang die de beslissing moet brengen, want die zal weer meer dierenleed genereren.

Bovendien heeft de omzendbrief heel wat mensen gekrenkt. De minister stelt dat de moslimgemeenschap geïnformeerd moet worden over mogelijke alternatieven, alsof die daarover niet zelf het debat kan voeren. De minister lijkt hen als een domme massa te behandelen.

Komt daarbij volgens het lid dat er wordt gevraagd van burgemeesters dat er bijkomende maatregelen van openbare orde worden genomen en er meer toezicht door de politie wordt georganiseerd specifiek op het vervoer van schapen en illegale slachtingen. De ordediensten worden dus op de moslimgemeenschap afgestuurd, hekelt mevrouw Lieten.

Wat volgens het lid velen en vooral de burgemeesters zwaar stoorde aan de omzendbrief, was dat de minister in de laatste zin stelt te rekenen op ieders medewerking om ervoor te zorgen dat de moslimgemeenschap in de beste omstandigheden het Offerfeest kan vieren. De burgemeesters investeerden heel wat tijd en moeite om in goed overleg met de moslimgemeenschap het thuis slachten achter zich te laten. De leiders van die gemeenschap hebben de nek uitgestoken en de gezinnen overtuigd van het nut ten behoeve van het dierenwelzijn. De minister zet de burgemeesters met de rug tegen de muur.

De wettelijke capaciteit in de slachthuizen verhogen tegen september noemt het lid onmogelijk. De privéslachthuizen moeten in eerste instantie ervan overtuigd worden extra te investeren in bijkomende slachtlijnen die ook moeten worden goedgekeurd. Dat blijkt niet haalbaar binnen de vooropgestelde termijn. De minister weet dat zijn oplossing niet werkt, dat ze zal leiden tot thuisslachtingen, dat het dierenleed zal toenemen, mede door de transporten die daarmee gepaard gaan. Sp.a meent dat het geen stap voorwaarts is, noch een stap in de richting van meer dierenwelzijn, meer respect en een samenlevingsmodel zonder voedingsbodem voor extreme gedachten.

Het lid verwijst naar het feit dat in het parlement de commissie Radicalisering juist probeert over alle partijgrenzen heen elke voedingsbodem voor radicalisering weg te nemen en preventief te werken. Dialoog en een evolutie naar een samenleving in respect voor elkaar bleken daarbij steevast de belangrijkste factoren. Aan de minister geeft ze de boodschap mee dat zijn beslissing aan twee kanten standpunten radicaliseert en een stap terug zet.

De burgemeesters opzadelen met een gewetensconflict vindt mevrouw Lieten al helemaal niet netjes. Ze noemt het de plicht van de minister te zoeken naar verbetering in de samenleving en dat houdt ook in ondersteuning van burgemeesters bij het vermijden van chaos, verklikking en politie-ingrijpen. Het lid verwijt de minister daarmee niets te doen om die hoogdag voor de moslimgemeenschap goed te doen verlopen. Hij laat de burgemeesters aan hun lot over en negeert de oproep van de Limburgse burgemeesters om de beslissing met een jaar uit te stellen. Dat moet hen de kans geven om in overleg met de slachthuizen die capaciteit te verhogen en zelf te investeren in erkende slachthinrichtingen. Ze vragen alleen om redelijkheid. Mevrouw Lieten vindt dat de minister ter zake zijn verantwoordelijkheid moet opnemen en in dialoog moet treden met de burgemeesters.

De juridische vragen en discussie verwacht het lid sowieso, nu de minister de knuppel in het hoenderhok heeft gegooid. Ze verwacht van hem dan ook overleg en verzoenende taal nu hij die vreedzame samenleving heeft dooreengeschud. Hoe kan een minister tot de beslissing die voorligt overgaan, als hij werkelijk in goede samenspraak met de betrokken partijen heeft gehandeld? Mevrouw Lieten stelt voor een hoorzitting te organiseren met alle partijen om zo tot een pragmatische oplossing te komen.

Aan de minister vraagt sp.a dringend om rust te brengen en het jaar uitstel te verlenen. Als hij wil dat de slachthuizen investeren, lijkt het mevrouw Lieten mooi te zoeken naar mogelijke steunmaatregelen. Sp.a kondigt alvast een voorstel van resolutie ter zake aan.

1.5. Tussenkoms van Chris Janssens

Chris Janssens stelt dat het fundament van het hele debat te vinden is in de cultuur die zich in Vlaanderen heeft ontwikkeld rond dierenrechten en dierenwelzijn. Essentie van de eigen beschaving is dat dieren niet onnodig hoeven te lijden. In 1986 is met het oog daarop de Dierenwelzijnswet goedgekeurd. Er zijn regels opgesteld en de wet stipuleert dat dieren die gedood moeten worden, niet nutteloos mogen lijden. Blijkbaar hebben zowel leden van de meerderheid als van de oppositie niet dat dierenwelzijn voor ogen, maar wel de desiderata of belangen van de achterban.

In 1995 is een uitzondering ingevoerd om ritueel slachten alsnog toe te laten. Het lid noemt dat een vergissing. Heel wat Vlamingen vinden dat ook, stelt het lid met verwijzing naar een peiling van GAIA. Zowat 88 percent van de mensen sprak zich uit voor een verbod op onverdoofd slachten. De heer Janssens richt zich tot mevrouw Lieten en vraagt haar om ook daar dat zo cruciale draagvlak te zoeken. De minister geeft hij mee dat er wel degelijk draagvlak is om de 'vergissing' van 1995 ongedaan te maken en derhalve het onverdoofd slachten om religieuze redenen te verbieden in het land.

Heel wat Europese landen houden er al een verbod op onverdoofd slachten op na, oppert het lid. Zijn IJsland, Letland, Noorwegen, Oostenrijk en Zweden dan landen die de vrijheid van godsdienstbeleving niet respecteren, vraagt de heer Janssens de leden die daarover fulmineren. Volgens hem zijn het lidstaten die een keuze vóór dierenwelzijn maakten.

De beslissing van de minister noemt het lid een stap in de goede richting, maar ook een gemiste kans. Men had de uitdrukkelijke keuze voor dierenwelzijn kunnen versterken door een expliciet en algemeen verbod op onverdoofd slachten in Vlaanderen. Zo had heel wat chaos en overhaaste initiatieven om tijdelijke slachtvloeren te laten erkennen, vermeden kunnen worden, stelt het lid. Die erkenning blijft een federale bevoegdheid en het is niet eenvoudig om aan

alle voorwaarden te voldoen. Ziet de minister het nog haalbaar om die tijdelijke slachtvloeren tegen september 2015 als slachthuis te laten erkennen? Is de minister bereid zijn medewerking daaraan te verlenen? Kreeg de minister al signalen dat het verbod op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren niet zou worden nageleefd door lokale besturen, waar burgemeesters de beslissing betreuren? Hoe wil de minister het verbod laten naleven en opvolgen? Worden er initiatieven genomen om thuis slachten tegen te gaan?

De coalitiepartners lijken de minister niet te steunen in zijn beslissing. Hoe kan het dat binnen een Vlaamse Regering individuele ministers blijkbaar allerlei zaken kunnen aankondigen en beslissen zonder de steun van de anderen? De regering lijkt niet langer een team, maar wel een verzameling van ministers die initiatieven nemen op zichzelf. De heer Janssens acht het hoog tijd dat de minister-president zijn ploeg tot de orde roept.

1.6. Tussenkoms van Sonja Claes

Sonja Claes stelt dat Heusden-Zolder, als voormalige mijngemeente, ongeveer een derde moslims telt onder zijn inwoners. Daar is, nog onder haar burgemeesterschap, beslist om het slachten te laten doorgaan op tijdelijke slachtvloeren. Er zijn moslims naar de gemeenteraad gekomen mét schaap, en het kostte heel wat moeite en tijd om in goed overleg met de moslimgemeenschap ertoe te komen dat men akkoord ging met de regel. De discussie ligt voor het lid dan ook moeilijk.

Ze erkent dat de minister al een jaar voor de beslissing zijn intenties bekendmaakte. De aankondiging gebeurde evenwel zonder enig overleg. Mede op vraag van het parlement, is de minister dan een overlegronde gestart met moslimgemeenschap, lokale besturen, particulieren die een slachtvloer inrichtten en met slachthuizen. Dat heeft niet tot het gewenste resultaat geleid. De moslimgemeenschap houdt vast aan het onverdoofd slachten, de slachthuizen blijken niet happig om hun capaciteit uit te breiden of extra investeringen te doen. Met de joodse gemeenschap is geen overleg gepleegd vanwege niet betrokken, stelt de minister dan toch. De gemeentebesturen hebben hun ongerustheid geuit over de problemen die hen wachten met slachtafval, huiden, overlast, samenlevingskwesaties en handhaving.

Iedereen heeft gewacht op wat de minister zou beslissen, allen in de overtuiging dat er een breed gedragen voorstel zou komen. Mevrouw Claes interesseert het in elk geval welk voorstel aan de regering is voorgelegd. Zij had begrepen dat in 2015 en 2016 het onverdoofd slachten op de tijdelijke slachtvloeren nog zou kunnen. In 2017 zou dan nergens nog onverdoofd slachten van schapen worden toegestaan, ook niet in slachthuizen. In 2020 verwachtte ze dan ook een verbod op onverdoofd slachten van runderen. Daar wordt dan de joodse gemeenschap wel geraakt: zij slachten voornamelijk runderen en veel minder schapen. Overleg met ook die gemeenschap is derhalve ook van belang, stelt het lid. CD&V heeft daarom ook het voorstel niet goedgekeurd binnen de regering. De minister heeft daarop zijn beslissingsmogelijkheid uitgeput en het verbod ingesteld op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren. CD&V hecht enorm aan het belang van overleg en de gedragenheid van dergelijke maatregelen, zeker inzake dermate gevoelige materies.

Mevrouw Claes is ervan overtuigd dat iedereen op humane wijze met dieren wil omgaan. Tegelijk wil men ook de rechten en vrijheden van minderheden vrijwaren, als fundament van een democratische samenleving. Daar kan men niet licht over gaan. Religieuze rechten als minder valabel beschouwen dan dierenrechten lijkt het lid niet kunnen. Haar partij wil ervoor zorgen dat minderheden hun plaats krijgen in de gemeenschap. Ze is er dan ook van

overtuigd dat de moslimgemeenschap net zo goed stappen vooruit wil zetten en dat ook daar stemmen opgaan om een omkeerbare wijze van verdoven te aanvaarden. Dat met een vingernip laten doordringen, is onmogelijk, stelt het lid. Er is tijd nodig. Bepaalde imams zijn al aan het bekijken wat er mogelijk is als verdoving. Mevrouw Claes vindt dat de minister een kans heeft gemist om niet te beslissen. Dat had deuren naar verder overleg geopend. In plaats van te verbinden, heeft de minister een confrontatie doen ontstaan, stelt ze. In alle provincies zoeken burgemeesters en betrokkenen naar oplossingen en iedereen wil op humane wijze met dieren omgaan. Dat men daarvoor tijd vraagt, lijkt mevrouw Claes een belangrijk signaal.

1.7. Tussenkoms van Lydia Peeters

Lydia Peeters valt vooral de extreme emotie op die met het verhaal van enerzijds dierenwelzijn en anderzijds respect voor religie en godsdienst gepaard gaat. Ze was zelf aanwezig bij het overleg tussen de gouverneur van Limburg en een twintigtal, lokale besturen die altijd een tijdelijke slachtvloer hebben ingericht. Er is in het schrijven aan de lokale besturen, de provincies en de moslimgemeenschap al gevraagd om in overleg te treden met elkaar en maatregelen te nemen. Limburg was daar al mee bezig. Er is daar beslist om elk op het eigen niveau verder te gaan met het werk. Er zou overleg met de slachthuizen zijn en men bekeek de optie om van tijdelijke slachtvloeren permanente slachthuizen te maken. Bij de laatste bespreking blijkt iedereen met de handen in het haar te zitten. Er is geen concrete oplossing.

De minister reikt alternatieve mogelijkheden aan. Wat betreft het geven van giften, lijkt het het lid normaal dat men die beslissing aan de moslimgemeenschap zelf overlaat uit respect voor de godsdienst. Voorts heeft de minister het over een spreiding van het feest over meer dagen. De Turkse gemeenschap besliste al om het feest op 25 september te vieren. De Marokkaanse gemeenschap heeft nog geen beslissing genomen en heeft nog de keuze tussen 24, 25 en 26 september. In 2014 viel het feest gelijktijdig en de Ramadan die start, valt in 2015 gelijk voor de Turkse en Marokkaanse gemeenschap. Er is een technische berekening die ten grondslag ligt aan de keuze van datum en het lid vermoedt dat ook voor de Marokkanen de keuze op de 25ste zal vallen. Het lid stelt ter vergelijking dat ook niemand kerst viert op 27 december.

Mevrouw Peeters geeft wat capaciteit betreft de cijfers voor Limburg mee: er zijn in 2014 3700 schapen geslacht. Die capaciteit wordt lang niet gehaald in de private erkende slachthuizen. Er is gepraat met het slachthuis van Eisden, dat een oplossing zou kunnen bieden, mits een voorafgaande investering ten belope van 125.000 euro. Wie zal dat betalen, vraagt men zich af? De stad Genk probeerde al eerder maatregelen te nemen door van de tijdelijke slachtinrichting een permanente te maken. Als alles dan heel ordelijk verloopt, er voldoende personeel is en men extra investeringen doet ten belope van ongeveer 30.000 euro, kan die installatie per dag ongeveer 1000 schapen aan. De vraag is wanneer de definitieve erkenning komt. De federale materie vereist een hele administratie. Beringen weet al dat de timing niet gehaald wordt. Voor Genk hangt alles af van de beslissing van het FAVV. Eind augustus zou een eerste proefslachting kunnen plaatsvinden, dus drie weken voor het Offerfeest. Zekerheid is er niet.

Ook mevrouw Peeters wijst op de inspanning die acht jaar eerder is geleverd met de tijdelijke slachtinrichtingen om dierenwelzijn te verzoenen met het respect voor religie. Dat ging steeds goed en de lokale besturen gingen kijken hoe het bij de noorderburen gebeurt. De tijdelijke slachtinrichtingen in Limburg bleken beter georganiseerd, ook wat dierenwelzijn betreft, dan in Nederland. Lijkt het de minister niet aangewezen toch op het verzoek van de Limburgse burgemeesters

en gouverneur om in een overgangsjaar te voorzien, in te gaan? Dat laat toe zich te conformeren en de erkenning van de tijdelijke slachtvloeren als permanente slachtinstelling af te wachten en dierenwelzijn met respect voor religie te combineren op de beste manier.

1.8. Tussenkost van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts sluit zich aan bij de tussenkost van mevrouw Claes. Wat de capaciteitsproblematiek betreft, wil het lid nog weten of er zicht is op de eventuele buitenlandse invoerstromen en of er daarop ook controle wordt gehouden? Men wil het dierenwelzijn voor ogen houden, maar tegelijk weet men dat er ook in het buitenland onverdoofde slachtingen zijn die in andere omstandigheden plaatsvonden. Zijn er afspraken ter zake? Heeft men er zicht op?

Heel wat ondernemers hebben in de voorbije jaren geïnvesteerd op basis van richtlijnen van de overheid om 'goed' ingerichte slachtvloeren te organiseren. Het gaat dan voornamelijk om investeringen in het scheppen van hygiënische omstandigheden en eventueel over scholing van de slachter. Ze voldoen misschien nog niet volkomen aan de wetgeving op de erkende slachthuizen. Is met hen overleg gepleegd? Hun investeringen en infrastructuur zouden immers met onmiddellijke ingang niet langer gebruikt kunnen worden. Zijn er mogelijkheden voor een versnelde overstap? Heeft de minister afspraken met het FAVV ter zake, over die degelijk uitgeruste infrastructuur, de mobiele installaties niet meegerekend? Voor het lid gaat de discussie niet over het onverdoofd slachten, maar wel waar en in welke omstandigheden dat gebeurt.

2. Antwoorden van de minister

Minister *Ben Weyts* erkent dat er geen totaaloplossing voorligt: er is evolutie, geen revolutie. Er worden stappen vooruit gezet die men in het verleden nooit heeft gezet, meent de minister. In de voorafgaande weken heeft de minister bovendien enkel de beslissing bevestigd die hij al had aangekondigd in september 2014.

Toen was de minister duidelijk in zijn stellingname, en dat bleef hij in de zin dat hij inspanningen is blijven doen om tot een vergelijk te komen, waarbij eventueel uitstel kon gecombineerd worden met een nieuw juridisch feit opdat degenen die willen protesteren tegen het niet-naleven van de Europese verordening daar geen grond meer voor zouden hebben. Dat zou impliceren dat men een uitstel van bijvoorbeeld twee jaar zou koppelen aan een veralgemeend verbod op onverdoofd slachten voor iedereen en overal in Vlaanderen. Dat haalde het niet. De minister heeft wel dertig gesprekken gevoerd, met verschillende partners. Zijn alternatief voorstel haalde het niet en hij meent dat op zeker ogenblik een minister ook moet durven beslissen, wat hij dan ook deed. Zo viel hij terug op de lang aangekondigde beslissing en dus het verbod op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren.

Minister Weyts beklemtoont dat zijn bereidheid wel degelijk ver ging. Zo heeft hij bij de moslimgemeenschap ook post-cutstunning als mogelijkheid geopperd. Post-cutstunning houdt een directe verdoving in na het maken van de dodelijke snede. Ook dat bleef onbespreekbaar. De minister wijst er tevens op dat er zelfs een fatwa is die het verdoofd slachten als halal bestempelt, al blijkt men dat anders te interpreteren. Met dergelijke argumentaties wil de minister zich evenwel niet lang bezighouden. Interpretatie van religieuze bepalingen is niet zijn opdracht, herhaalt hij.

Zijn beslissing is genomen als gevolg van de patstelling en juist omwille van de timing ten aanzien van het Offerfeest. Hij noemt zijn aanpak juist bijzonder pragmatisch en heeft nooit ophef over de gesprekken gemaakt.

Wat betreft de aantallen zijn inderdaad ongeveer 26.000 schapen geslacht op die tijdelijke slachtvloeren. Het is ook niet terug te brengen tot een Limburgs probleem, maar treft alle provincies, onderstreept de minister. De dieren zijn in aflopende aantallen geslacht in respectievelijk Vlaams-Brabant, Antwerpen, Oost-Vlaanderen, Limburg en West-Vlaanderen. Heel wat mensen uit Brussel zijn in Vlaams-Brabant gaan slachten, vandaar de hoge cijfers daar, stelt minister Weyts. In erkende slachthuizen zijn in 2014 zo ongeveer 10.000 dieren geslacht. Hij begrijpt derhalve niet waar de 'begrenzing' van 1500 dieren vandaan zou komen. Vlaanderen telt 5 erkende slachthuizen die dus 10.000 slachtingen kunnen verwerken op één dag.

Wat betreft de organisatie van het Offerfeest op drie dagen, dat kan perfect, zo kondigde de moslimgemeenschap zelf aan, zelfs bij brief aan zijn Waalse evenknie. Dat kan gekoppeld worden aan alternatieven zoals het verdoofd slachten. De minister herhaalt dat er al diverse moslimgemeenschappen in het buitenland verdoofd slachten.

Slachthuizen die nog geen lijn hebben voor het slachten van schapen, kunnen een erkenning daarvoor aanvragen bij het FAVV. Voor een reeds erkend slachthuis lijkt hem dat een relatief eenvoudige procedure. Over wat het FAVV doet en hoe er beslist wordt, kan de minister geen uitspraak doen, aangezien het om een volkomen federale bevoegdheid gaat. De officiële gegevens van de slachthuizen staan op de website van het FAVV, geeft de minister nog mee. Die zijn gehanteerd in de informatie. De minister acht zich niet verantwoordelijk voor mogelijke fouten daarin.

Sommigen argumenteren dat het behoud van de tijdelijke slachtvloeren juist goed zou zijn voor het dierenwelzijn. In dat opzicht heeft de minister nogmaals de Raad voor Dierenwelzijn geconsulteerd, een breed gedragen orgaan en ook ruim qua samenstelling. Wars van alle juridische aspecten en de verplichting om de wet na te leven, was de Raad uitdrukkelijk de mening toegedaan dat een onmiddellijk verbod op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren absoluut noodzakelijk geacht werd. Dat is ook schriftelijk doorgegeven en bezorgd.

De minister wil de alwetendheid van mevrouw Lieten niet in twijfel trekken, maar interne en externe juridische adviezen wijzen duidelijk uit dat het onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren juridisch niet kan gehandhaafd worden.

Ingrid Lieten reageert heftig en stelt dat zij enkel voorstelde om die beslissing aan een rechtbank over te laten, wat minister *Weyts* dan weer zeer verbaast.

Hij stelt zich de vraag of dan alle wetgeving eerst aan een rechtbank moet worden voorgelegd vooraleer ze wordt toegepast. Dat lijkt hem sterk. Hij herhaalt dat het trouwens de mensen uit de administratie zijn, die zelf verantwoordelijk waren voor de regelgeving die indruiste tegen de Europese verordening, die hem op de problematiek hebben gewezen. Minister Bourgeois was niet eens bevoegd voor dierenwelzijn. Hij diende louter een regelgeving op federaal niveau uit te voeren. Nu N-VA bevoegd is voor de materie, wil de partij ook haar verantwoordelijkheid opnemen, en dat op advies van de administratie Dierenwelzijn, die voordien federaal de regelgeving waarvoor het lid zo te vinden is, opstelde, zich terdege bewust van het feit dat die haaks staat op de Europese verordening.

Aan de stelling dat een minister geen wetten kan stellen die indruisen tegen de wil van de bevolking, wil de minister geen relevantie koppelen in de lopende discussie. Regelgeving die duidelijk is, wordt gehandhaafd.

Dat de beslissing meer dierenleed zou veroorzaken omdat er weer illegaal geslacht zou worden, kan de minister bezwaarlijk als argument accepteren om regelgeving aan te passen. Dat is de omgekeerde wereld, stelt hij. Inzake het al dan niet veroorzaakte dierenleed, verwijst de minister opnieuw naar de voorzitter van de Raad voor Dierenwelzijn, en hun reeds aangehaalde oordeel ter zake.

Dat de beslissing van de minister radicalisering zou aanwakkeren, doet de minister af als onmogelijk. Hoe kan radicalisering in de hand gewerkt worden door simpelweg regelgeving te handhaven? Moet dan telkens men denkt dat iemand zich aangesproken kan voelen en zou kunnen radicaliseren in zijn gedachten, de regelgeving teruggeschroefd worden? Dan is het einde zoek.

Aan mevrouw Claes geeft de minister graag mee dat hij alle begrip heeft voor de bekommernissen. Daarom voerde hij zoveel gesprekken gedurende maanden. Hij herhaalt dat er wel een beslissingspunt komt, en dat juist dat ook herhaaldelijk is gevraagd. Na consultatie binnen de Vlaamse Regering is dan beslist te herbevestigen wat in september 2014 werd aangekondigd.

Nogmaals uitstel toestaan, terwijl duidelijk is dat juridische procedures van wie bezwaar aantekent tegen het onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren onvermijdelijk gewonnen worden door de indieners, lijkt de minister juist verantwoordelijk tekenen voor chaos. De weg van nietigverklaringen van beslissingen en herhaaldelijke kortgedingprocedures lijkt de minister niet de juiste weg om rust te vinden. Hij respecteert ten volle de minderheden maar dan wel binnen de contouren van de wetgeving. Zonder beslissing is er juist chaos, besluit minister Weyts zijn boodschap. Hij heeft gekozen voor duidelijkheid en de regelgeving wordt gehandhaafd. Dat is zijn job.

Wat de capaciteit betreft, kreeg men nooit exacte cijfers over wat de slachthuizen aankunnen. Een aantal is terughoudend wat medewerking betreft. Men gaat derhalve uit van de cijfers voor het Offerfeest 2014. Daarbij moet rekening gehouden worden met de organisatie van het Offerfeest op drie dagen en het feit dat niet alle erkende slachthuizen een lijn hebben voor schapen. De minister las in het Belang Van Limburg dat er in Genk verdoofd zou worden geslacht. Waarop *Sonja Claes* repliceert dat er in Limburg vooralsnog geen enkele slachtvloer voor schapen is. De *minister* stelt dat men ermee bezig is. Al in september 2014 zou de burgemeester met de voorbereidingen begonnen zijn voor omvorming van een tijdelijke slachtvloer naar erkend slachthuis, ook voor schapen. De boodschap blijkt daar wel goed aangekomen, begrijpt minister Weyts.

3. Discussie

Gweny De Vroe herhaalt haar vragen over de investeringsmogelijkheden van slachthuizen en lokale besturen voor het inrichten van de slachtfaciliteiten voor schapen. Ook over de mobiele slachtinrichtingen wil ze antwoord. Van de minister wil ze concreet weten of hij zich kan sterk maken voor een sluitende oplossing voor het dreigende capaciteitsprobleem. Komt er nog overleg met VVSG? Wat met de onverdraagzame initiatieven op Facebook? Komen er nieuwe initiatieven en nieuw overleg met de geloofsgemeenschappen? Hoe zit het met de twijfellijst betreffende slachthuizen zoals overgemaakt aan de gouverneurs en de gemeenten?

De *minister* herhaalt een aantal zaken. Hij stelt dat wat betreft de bereidheid van slachthuizen er verscheidene gesprekken zijn gevoerd met de federatie van

slachthuizen. Ook daar heeft men geen eenduidig beeld: sommigen willen participeren, andere, zijn terughoudend. Voor de mobiele slachthuizen moet ook het FAVV de afhandeling en erkenning verzorgen en daarover kan de minister zich niet verder uitspreken. De minister is steeds bereid tot gesprek, zoals hij altijd al was. De beslissing is er evenwel. Wat betreft de onverdraagzame initiatieven, stelt de minister dat de vraag stellen, ze ook beantwoorden is.

Ingrid Lieten wil weten of de minister zal ingaan op de vraag om één jaar uitstel. Ze koppelt dat aan de capaciteitsproblemen. Dat men 'ermee bezig' zou zijn, doet het lid teniet door te stellen dat voor het aanpassen van een privaat slachthuis dat niet erkend is voor het slachten van schapen met een lijn voor schapen, een nieuwe milieuvergunning nodig is. Dat duurt minimaal drie maanden. Dat maakt het concreet onmogelijk om die inrichting tijdig klaar te hebben. Gaat de minister in overleg met de burgemeesters die zich tot de minister hebben gericht ter zake?

Tinne Rombouts begrijpt dat er gebruik is gemaakt van de lijst van het FAVV. Van lokale bestuurders vraagt de minister evenwel ook dat ze indien nodig met de slachthuizen zelf contact opnemen. Dat betekent volgens haar dat er allicht slachthuizen op staan voor runderen en schapen, die misschien niet op de vraag om onverdoofd slachten willen ingaan. De lokale bestuurders kunnen derhalve het deksel op de neus krijgen. In welke mate is er met de slachthuizen contact opgenomen om navraag te doen over die bereidheid? Kan Vlaanderen nog het initiatief nemen om die mogelijkheden te checken?

De minister schuift de verantwoordelijkheid voor de erkenningen terecht door naar het FAVV, stelt mevrouw Rombouts. Ze wijst er tegelijk op dat het wel een beslissing van Vlaanderen is die de dringende vraag om bijkomende erkenningen doet rijzen. Is er ruimte en wil om met het FAVV de problematiek op te nemen en zo te polsen naar mogelijk versnelde procedures en uit te vissen welke obstakels een goed verloop kunnen verhinderen? Het lid herhaalt ook haar vraag naar overleg met de inrichters van tijdelijke slachtvloeren en hun investeringen van de voorgaande jaren. Zij ziet ook daar nog mogelijke oplossingen.

Minister *Weyts* heeft herhaaldelijk overlegd met de federatie van slachthuizen. Niemand kan verplicht worden tot actie of initiatieven: het gaat om privé-actoren. De minister haalt nog een mogelijkheid aan: aanpassen van de openingsuren, zoals het FAVV vooropstelde. Dat verhoogt ook de capaciteit van slachthuizen. Opnieuw stipt de minister aan dat het dan wel gaat om federale regelgeving en erkenning.

De minister heeft vanuit die optiek gevraagd om vanuit die sector en instellingen en vanuit het lokale niveau rechtstreeks de vraag te richten: dat kan meer opleveren en doen bewegen, meent hij.

Wat betreft het uitstel, herhaalt de minister dat juist dat de chaos zou organiseren. Dan komen er juridische procedures, een kortgeding en een vernietiging. Zoveel is zeker. Dat wil de minister absoluut vermijden.

Gweny De Vroe noemt wat in september 2014 is aangebracht een aankondiging en geen beslissing. De antwoorden van de minister tonen voor haar alleen maar aan dat er geen duidelijk zicht is op slachthuizen en -capaciteit. Als er een oplossing wordt aangereikt met de mobiele slachtinrichtingen, dan verwijst de minister door naar het FAVV. Haar vraag naar overleg met de federale minister Willy Borsus, herhaalt ze uitdrukkelijk. Minister *Weyts* herhaalt de mogelijke capaciteitsverhogende maatregelen voor de slachthuizen en voegt er de verlengde openingsuren aan toe. Over mobiele slachtinrichtingen heeft hij geen

enkele bevoegdheid of zeggenschap. Tot slot verwijst hij nogmaals expliciet naar het alternatief van het verdoofd slachten.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde ziet in dat de minister zich in een quasi onmogelijke positie bevindt. Hij gaat dan maar voor het midden. Het lid wil vooral weten of met de beslissing en wat voorligt het debat over verdoofd of onverdoofd slachten op een eindpunt is gekomen. Of zijn er toch nog plannen?

Minister *Weyts* stelt dat, ongeacht zijn persoonlijke overtuiging, het draagvlak voor verdere stappen op korte termijn zeer beperkt is.

Jelle Engelbosch hoort vooral dat er om overleg en bijkomend overleg wordt gevraagd, wat voor sommige partijen gelijk staat met overleggen tot men volledig toegeeft aan wat men vraagt. Ergens houdt overleg op, stelt het lid.

Hij meent dat niet de minister maar andere partijen een kans hebben gemist om tot een goed resultaat te komen. De minister heeft zijn bereidheid laten zien tot zelfs verregaande toegevingen, maar daar is men niet op ingegaan. Wat de minister dan ook heeft gedaan, is het rechtlijnig doorzetten van beleid.

Het lid schaamt zich op het eigenste moment voor het feit dat hij Limburger is. De provincie tekent zich graag af als voortrekker wat betreft dierenwelzijn, met een deputé voor die bevoegdheid. Dat blijkt in deze niet, stelt het lid. Integendeel wordt er gevraagd om via omwegen het onverdoofd slachten te laten doorgaan. Daarvan neemt het lid akte.

N-VA staat net zo goed voor godsdienstvrijheid, maar dan wel binnen de marges van het wettelijke. Hoe ver is men bereid te gaan? Dat de burgemeester van Maasmechelen durft te stellen dat de politiek zich niet mag bemoeien met godsdienstvrijheid, doet hem huiveren. Is men dan van plan vrouwenbesnijdenis en kindhuwelijken toe te staan? Dat behoort ook tot die godsdienstvrijheden. Alles overboord gooien, gaat gewoon niet op. En allicht staat een deel van de bevolking niet achter de beslissing, maar 90 percent doet dat wel, besluit de spreker. Hij roept op om de focus van het debat te behouden en er niet ook nog radicalisering en dergelijke bij te sleuren. De normen en wetgeving in Vlaanderen moeten nageleefd worden. Daar komt het op neer.

Sonja Claes oppert dat ze zelf ook de gevoeligheid van de kwestie heeft opgeworpen. Ook zij vindt dat het niet aan de politici is om uitspraken te doen over hoe moslims met hun riten moeten omgaan. Dat komt de Moslimexecutieve of de joodse gemeenschap toe. Dat wetgeving opgevolgd moet worden, betwist mevrouw Claes niet en ze stelt dat die ook steeds in acht is genomen. Ze stelt echter dat destijds minister Bourgeois wel degelijk mee heeft vastgelegd hoe de wetgeving uitvoering zou krijgen, met de tijdelijke slachtvloeren. Het lid heeft er geen probleem mee dat wetgeving gevolgd moet worden, maar ze meent dat de diverse gemeenschappen ook de tijd moeten krijgen om hun gedachten ter zake te heroriënteren. De overheid moet terughoudend zijn in wat ze doet op de raakvlakken van de godsdienstvrijheid, stelt het lid, en luisteren naar wat ze bedoelen en er dan verandering in proberen te brengen. Zo wil ze aan politiek doen en bereikt men meer resultaat, volgens mevrouw Claes, dan met de botte bijl. Om stappen vooruit te zetten inzake het onverdoofd slachten, had het overleg zijn voortgang moeten krijgen, besluit ze. CD&V vond de tijd niet rijp om te beslissen.

Güler Turan vindt dat de redelijkheid moet spreken in een parlement. Ze kan alleen maar concluderen dat de minister zeer onredelijk is geweest. Het argument dat men zich dient te voegen naar het wettelijke kader volgt ze volkomen, zowel wat betreft de eigen als de Europese wetgeving. Maar de

verordening van 2009 hanteren om drie maanden voor het Offerfeest chaos te scheppen in diverse gemeenten kan ze niet volgen. De verordening is door overheden op verschillende niveaus gefinaliseerd en geperfectioneerd in een handleiding tot organisatie van het Offerfeest, ondertekend in juli 2013, ook door minister Bourgeois.

Het enige dat de minister volgens het lid nu bereikt, is dat hij een feest van de moslimgemeenschap raakt, en ook de gemeenschap zelf. Dat gebeurt zonder verzoening of consensus. Mensen en religie worden geconfronteerd in plaats van te verzoenen. De spreker noemt het bijzonder pijnlijk. De moslimgemeenschap maakt deel uit van de gemeenschap waarover minister Weyts bevoegd is, stelt ze. Hij mist voor haar volkomen de finesse van het inclusief beleid, en zorgt ervoor dat een groep zich weer geïsoleerd en uitgesloten voelt.

Ook wat betreft dierenwelzijn slaat de minister volgens het lid de bal mis. Het lijkt haar alvast niet de prioriteit. Waarom belangt het de minister minder aan hoe en waarmee men fazanten uit de lucht schiet dan wanneer het gaat om een Offerfeest van een bepaalde doelgroep? Dierenwelzijn vindt ze wel degelijk belangrijk en moet nagestreefd worden. Als het gaat om het onverdoofd slachten, dan dient een consensus te worden gevonden met de gemeenschap en moet er op basis van een wetenschappelijke studie worden gewerkt, oordeelt ze. De minister heeft alles eenzijdig afgeschoten, zonder enige steun van de meerderheid. Het lid concludeert daaruit dat voor de minister de verschillende gemeenschappen niet gelijk zijn, net zomin als de verschillende dieren. Het is volgens haar ook geen zaak van onverdoofd slachten want buiten het Offerfeest kan dat doorgaan. De beslissing van de minister gaat alleen om die beperkte periode op de tijdelijke slachtvloeren. Daardoor sluit de minister simpelweg een gemeenschap uit.

Gweny De Vroe stelt te begrijpen dat er een beslissing is genomen conform de Europese regelgeving. Open Vld ondersteunt ook dat het verbod er uiteindelijk komt. De manier waarop alles is verlopen, betreurt de partij. Het had meer in een verzoenende sfeer en met nog meer overleg moeten gebeuren.

De minister stelt dat de beslissing in september 2014 is genomen. Wat is er dan intussen nog gebeurd tijdens de vele debatten, vraagt ze zich af. Zij ging ervan uit dat in september een beslissing werd aangekondigd die dan recent is genomen. De oproep tot een serieuze debat vanwege de minister, is gerespecteerd, stelt het lid, ook al bleven de antwoorden op de vraag met wie er overlegd is, uit. Er is beslist dat niet bekend te maken. Ook dat is gerespecteerd. Nu wordt het gevoel van mevrouw De Vroe dat ze op dat moment had, bevestigd. Ze wil dan ook graag de verslagen van de vergaderingen waarvan sprake ter inzage krijgen. Mevrouw De Vroe hoopt ze te ontvangen.

Voorts hoopt ze alsnog op overleg met federaal minister Willy Borsus inzake de mobiele slachtvloeren als oplossing, al is het dan een federale bevoegdheid. Ze vindt het belangrijk dat de minister met het oog op de vele verzoeken, zijn verantwoordelijkheid ter zake opneemt. Ook het overleg met VVSG ziet ze graag voortgezet. Met de minister hoopt ze van harte dat er inderdaad stappen vooruit zijn gezet, maar de twijfel en bezorgdheid blijven groot. Laat de beslissing niet een eindpunt zijn en breng het verbod tot een werkelijk goed einde, geeft ze de minister als boodschap mee.

Ingrid Lieten wilde de discussie vooral voeren over hoe het verder moet. Ze dringt er nogmaals op aan in te gaan op het dringende verzoek van de burgemeesters voor verder overleg. Van de minister verwacht ze een engagement in die zin waarbij hij het initiatief neemt.

Voorts ondersteunt het lid de vraag om verdere bespreking met de moslimgemeenschap, de slachthuizen en de diverse partners om verder stappen vooruit te zetten.

Sp.a kondigt alvast een voorstel van resolutie aan en roept alle partners op om mee te zoeken naar een formulering die niet ingaat op de grond van de zaak of de juridische aspecten. De resolutie moet tot doel hebben om de minister te vragen dat een jaar uitstel wordt toegestaan in alle redelijkheid.

Het lijkt het lid niet alleen zinvol om alle vermelde verslagen te zien, maar tevens ook zelf betrokkenen te horen om tot een pragmatische oplossing te komen.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Rob BEENDERS
Jelle ENGELBOSCH,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

EMB	Executieve van de Moslims van België
EU	Europese Unie
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FOD	Federale Overheidsdienst
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten